

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Distinctio vigesimaquarta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

ille cui reuelaretur: non enim latent eos actiones quas habent adiuuicem. Restat ergo per locum à diuisione, quod sciant deum sibi reuelare quo scito de cognitione reuelata non esset necessaria fides, quum de ea haberetur scientia, & sic posset hæsitari an in demonibus à principio esset fides, nec cogit ratio superius inducta, scilicet quod in viatoribus non esset gratia sine fide.

13 Hoc enim est verum de hominibus adultis, de quibus loquitur Apostolus, & exemplificat quibus aliter non constat de reuelatione diuina, nisi quia credunt. Angelis autem aliter constitit si quid eis reuelatum fuit à principio suæ conditionis; fuisset ergo in eo meritum secundum hunc modum non in credendo, sed in obediendo præcepto diuino, iuxta modum dictum in secundo lib. Et sicut Christus qui fidem non habuit, meruit factus obediens vique ad mortem, ut dicitur Phil. 2.

14 AD ARGUMENTUM vniuersusque partis respondendum est. Ad primum dicendum est quod licet fides detur principaliter pro statu viæ, tamen potest manere in termino, quum nihil repugnans inueniatur, & aliquem actum potest ibi habere.

15 Ad secundum dicendum quod aliqui dicunt bonum actum & laudabilem posse esse in demonibus, quamuis non meritorium: & ideo actus fidei potest in eis esse secundum eos, vel potest dici quod actus credendi in demonibus potest deprauari per aliquam malam circumstantiam, & sic est malus.

16 Ad tertium dicendum quod quamuis gratia per quam sumus digni vita æterna tollatur per unum actum peccati mortalis, per quem sumus indigni vita æterna, fides tamen & spes quantum ad habitum non oportet quod tollantur per unum actum contrarium. Aliqui enim habent rectam fidem, qui de aliquibus contentis in sacra scriptura credunt contrarium ex sola ignorantia scripturæ, nec propter tale credere tollitur ab eis habitus fidei, si etiam desperans recedat à desperatione sua non oportet quod habeat nouum habitum spei, sed solum nouum actum. Primum argumentum alterius partis concedendum est, & similiter tertium: quod autem dicitur in secundo argumento, quod demones credunt & contremiscunt, & quod fides demonum est informis, potest secundum quosdam intelligi de fide infusa & actu eius: secundum alios verò intelligitur de fide & credulitate, quæ est per signa, & miracula ab eis visa, ex quibus crediderunt Christum esse deum.

Sententia huius distinctionis vigesima quarta in Generali & Speciali.

HIC QUÆRITUR si fides. Superius determinauit Magister de fide secundum se, siue secundum suum subiectum. Hic determinat de ipsa per comparationem ad ea quæ creduntur, id est, ad obiectum. Et introducitur ista pars occasione distinctionis fidei superius posite, scilicet quod fides est argumentum non apparentium. Et diuiditur in duas. Primum ostendit fidem esse de non visis. Secundum mouet circa hoc quandam dubitationem, & soluit. Si verò queritur. Et illa diuiditur in duas, secundum duas questiones, quas mouet & soluit. Secunda ibi. Post hoc queritur solet. Hæc est sententia & diuisio lectionis in generali.

2 SENTENTIA est ista. Querit Magister si fides est tantum de non visis, quid est quod Christus dicit Ioã. 14. Nunc dico vobis priusquam fiat, ut cum factum fuerit credatis. Ex quo videtur quod fides sit de visis & de factis, & responderet secundum Ambr. quod laus fidei est, ut credatur quod non videtur, unde & Thomas cui dictum est, quia vidisti me, credidisti, aliud vidit & aliud credidit, quia vidit hominem & credidit esse deum, unde si aliquando dicamur credere quod vidimus, illa non est fides, quam Christus ædificat in animo nostro. Postea querit vtrum Petrus habuerit fidem de passione Christi quam vidit. Et respondet quod non, sed habuit fidem quod ille qui patiebatur erat Deus. Postea querit vtrum fides sit de incognitis, sicut est de non visis: & respondet quod in nobis est duplex cognitio seu visio, vna exterior, quæ non pertinet ad fidem, alia interior, & hæc est adhuc duplex, quædam clara, quæ adhuc non pertinet ad fidem, quædam obscura, & de sic cognitio per speculum videlicet & in ænigmate est fides. Et in hoc terminatur, &c.

QUÆSTIO PRIMA.

Vtrum Deus sit obiectum fidei.

Tho. 2. 2. q. 1. art. 1. 2. q. 4.

CIRCA distinctionem istam primò queritur, vtrum Deus sit obiectum fidei. Et arguitur quod non, quia circa idem sunt Fides & Infidelitas, sed Infidelitas est circa alia, quam circa Deum, ut si quis non credat resurrectionem mortuorum, & multa consimilia, ergo &c.

2 Item Fides correspondet Charitati, sed per charitatem non solum diligitur Deus sed proximus, ergo Fides similiter non solum est circa obiectum increatum quod est Deus, sed circa obiecta creata.

3 IN Contrarium est quod omnis virtus theologica habet deum pro obiecto, sed Fides est virtus theologica, ergo &c. Vtraque præmissarum patet ex precedentibus. Ad idem est quod dicit Dionys. 7. cap. de diuin. nomi. quod fides est circa simplicem & superexcellentem veritatem, hæc autem est sola veritas diuina, quare &c.

4 RESPONSIO. Circa questionem istam videntur da sunt duo. Primum est an Deus sit obiectum fidei. Secundum est sub qua ratione formali.

5 Quantum ad primum præmittendæ sunt duæ diff. Prima est de fide. Secunda est de obiecto. Prima distinctio est quod Fides potest accipi dupliciter. Vno modo secundum communem rationem, & formalem patet, & sic dicitur habitus quo assentimus alicui propter auctoritatē dicentis. Alio modo pro habitu quo assentimus dictis scripturæ propter auctoritatem dei eam reuelantis, & hæc est Fides de qua loquuntur Theologi, quæ differt à fide primò dicta sicut inferior à superiori, & non sicut ex opposito condita, & hæc eadem distinctio posita fuit in principio primi libri. q. 4. pro.

6 Secunda distinctio est de obiecto fidei, potest enim dici obiectum fidei dupliciter. Vno modo illud quod creditur. Alio modo illud de quo aliquid creditur, sicut obiectum scientiæ potest dici vno modo illud quod scitur, & sic est conclusio demonstratiua. Alio modo illud de quo scitur aliquid, & sic obiectum scientiæ est subiectum conclusionis sciæ, quia de tali subiecto sciuntur passionēs & proprietates. Primum modo obiectum scientiæ est quod complectitur. Conclusio quæ est propositio & non terminus. Secundum modo est aliquid incomplexum quia non propositio, sed terminus scilicet subiectum conclusionis.

7 Ex his ad propositum si obiectum fidei accipitur pro eo de quo aliquid creditur, sic Deus est fidei obiectum de qua loquimur, cuius ratio est, quia illud est principale & per se obiectum fidei ad quod omnia quæ per fidem creduntur, habent attributionem, sed ad deum habent attributionem omnia quæ tenentur fide de qua loquuntur Theologi, ergo &c. Maior est vera non solum de obiecto fidei, sed etiam de obiecto scientiæ, cuiuscumque habitus. Minor de se patet, sequitur ergo conclusio quod deus sit per se & principale obiectum fidei. Et sic est quid incomplexum & per modum incomplexi acceptum.

8 Si autem obiectum fidei accipitur pro eo quod creditur sic est aliquid complexum. Quod patet tripliciter. Primum sic, Fides est medius habitus inter scientiā & opinionem, sed opinari vult scitur est aliquid complexum, scilicet conclusio syllogismi dialectici, vel demonstratiua, ergo creditum per fidem est aliquid complexum. Secundum sic, creditum est illud cui assentitur per auctoritatē dicentis, sed non assentitur proprie nisi complexo scilicet propositioni & non termino, ergo creditum proprie est quid complexum. Maior patet ex propria ratione fidei & actus eius qui est assentire propter auctoritatē dicentis. Minor probatur, quia nullus assentit mente nisi vero, vel quod æstimatur esse verum, sed proprie est circa complexum, quare &c. Tertio sic, illud est obiectum creditum respectu cuius infidelis differt à fidei & credens à non credente, sed tale est quid complexum & non incomplexum, quare &c. Maior patet, sed minor probatur, quia in cognoscendo terminos simplices, scilicet quid importatur nomine dei, nomine vniuersi & nomine trinitatis, non differt fidelis ab infidei, nec credens à non credente, hoc enim quilibet eorum cognoscit, sed respectu huius complexionis, quæ est Deum esse vnum in essentia, & trinum in personis, differunt, quia infidelis

delis & credens talibus assentit, infidelis autem & nō credens talibus dissentit, ergo circa complexa differit fidelis ab infideli & credens a non credente, talia ergo sunt obiecta fidei tāquam credita. Cūm autem talia complexa sint plura, puto tamen q̄ inter ea est aliquid primō creditum quod est ratio credendi alia, & ad quod fit vltima resolutio creditibilium, hoc autem est credere ecclesiam regi a spirītu sancto. Quod patet sic, credimus Deum esse trinum & unum, filium incarnatum, passum, & huiusmodi, quia scriptura hoc dicit, quā credimus a Deo inspiratam & reuelatam, ergo credere scripturam esse a Deo inspiratā, est ratio credendi illa quę in scriptura traduntur & sic est per prius creditum, rursus credimus scripturam a Deo esse inspiratam, quia ecclesia quę regitur a Spiritu sancto, hoc approbat, quum enim multi scriperint gesta Saluatoris, vt Nicodemus, & Nazare, illa sola scriptura recipitur vt canonica, & ei soli fides adhibetur, quā ecclesia approbat: vnde Augu. contra fundamentum Manichæi sic, non crederem Euangelio, nisi crederem ecclesie approbati. & iterum, Euangelium Nazareorum non admitto, quia ecclesia non admittit: ergo credere quod ecclesia non eret tanquam a Spiritu sancto directā, est ratio, seu mediū credendi scripturam quam approbat esse a Deo inspiratam: & iterum hoc credere est ratio credēdi illa quę in scriptura traduntur, vt prius est dictum: ergo de primo ad vltimum, primō inter credibilia, quod est ratio credendi alia & ad quod fit vltima resolutio creditibilium est credere ecclesiam regi a Spiritu sancto.

9 Hoc autem quod dictū est de approbatione scripturę per ecclesiam intelligitur solum de ecclesia, quę fuit tempore Apostolorū, qui fuerunt repleti Spiritu sancto; & nichilominus viderunt miracula Christi, & audierunt eius doctrinā, & ob hoc fuerunt convenientes testes omnium quę Christus fecit, aut docuit, vt per eorum testimonium scriptura cōtinens facta & dicta Christi approbaretur: & sic loquitur beatus Ioannes in prima canonica sua, primo capitulo dicens, quod fuit ab initio, quod audiuimus, quod vidimus oculis nostris, quod prospeximus, & manus nostrę contra stauerunt, & cetera, testatur & annunciamus vobis: & Act. i. cap. dicit Petrus mortuo Iuda pro electione Matthe, oportet ex his viris qui nobiscum sunt congregati in omni tempore quo introuit & exiit inter nos dominus Iesus testem resurrectionis eius nobiscum fieri vnum ex istis: vnde Euangelia, quę per ecclesiam illam approbata sunt nō possunt nunc reprobari, quia non subest similis causa, imō tenens contrarium hæreticus est cuiuscunq̄ status aut conditionis existat.

10 Q V A N T V M ad secundū scilicet quę sit formalis ratio obiecti fidei, dicunt quidā quod illa est esse non visum, vel ratio non visi, & hoc propter multas autoritates quę videntur hoc sonare. Dicitur enim Heb. ii. q̄ fides est substantia rerū sperandarū argumentū non apparentium, vbi ponitur q̄ pro cōpletiua differentia obiecti fidei est non apparens vel non visum quod idem est. Itē eadem est ratio obiecti fidei & spei, sed formalis ratio obiecti spei est esse nō visum Rom. 8. nā quod quis videt quid sperat? & ibidem, spes quę videtur, nō est spes, quare & c. Item Augu. Quid est fides? Credere quod non vides. & Greg. dicit quod fides non habet meritum, vbi humana ratio prabet experimentum: & alibi dicit quod apparentia non habet fidem, sed agnitionem, ex quibus omnibus videtur quod ratio obiecti fidei sit ratio non visi.

11 Itē autem nō potest habere veritatē propter tria. Primō quia formalis ratio obiecti cuiuscunq̄ habitus cognitiui nō potest esse negatiua vel priuariua, sed fides est habitus cognitiuus: ratio autem non visi est ratio negatiua, ergo ratio non visi nō potest esse ratio formalis obiecti fidei. Minor patet de se, sed maior probatur, quia primum in quod tendit habitus cognitiuus nō potest esse negatio vel priuatio, quia priuationes nō cognoscuntur nisi per habitus, nec negationes nisi per affirmationes, sed primum in quod tendit habitus cognitiuus est obiectum secundum formalem rationē obiecti: ergo formalis ratio obiecti habitus cognitiui nō potest esse negatiua vel priuariua, & hæc fuit maior: ergo sequitur conclusio.

12 Secundō sic, formalis ratio obiecti cuiuslibet habitus cognitiui nō se tenet ex parte habentis, sed ex parte

obiecti, vt patet inducendo in omnibus, sed ratio nō visi tenet se ex parte habentis fidem, ergo non est formalis ratio obiecti fidei: minor patet, quia per hoc obiectum est visum vel non visum, quia actus videntis cadit, aut non cadit super ipsum.

13 Tertiō sic, si formalis ratio obiecti fidei esset esse nō visum, fortiori ratione ratio formalis obiecti visionis esset esse visum, sed hoc est falsum, ergo & illud. Maior patet, quia oppositi habitus debēt habere obiecta formalia oppositorum rationum: fides autem & visio secundum istos sunt habitus oppositi: ergo si formalis ratio obiecti fidei est esse non visum, opposita ratio, scilicet esse visum, esset ratio formalis obiecti visionis. Quod autem hoc sit falsum probatur, quia obiectum secundū suam rationem formalem, est præuium actui, sed esse visum non est præuium actui visionis, imō ex hoc dicitur aliquid visum, quia actus visionis cadit super ipsum, ergo esse visum non est formalis ratio obiecti visionis.

14 Posset etiam quarta ratio talis addi, quę est ad formalem rationem obiecti cuiuscunq̄ habitus cognitiui, habent attributionem quęcunq̄ pertinent ad considerationem illius habitus, sed ad rationem non visi non habent attributionem quęcunq̄ considerantur per fidem, ergo & c. Et iterum, finis cuiuscunq̄ habitus cognitiui est perfecta cognitio sui subiecti secundum formalem eius rationem, & secundum ea quę ipsi attribuuntur, si ergo formalis ratio obiecti fidei esset esse non visum, sequeretur quod finis proximus & intrinsecus fidei, esset cognoscere perfectē de Deo qualiter sit non visus, & quę sint illa quę ipsi attribuuntur, quatenus est nō visus, hoc autem est falsum, quare & c. Patet ergo quod ratio formalis obiecti fidei non est ratio non visi.

15 Aduertendum est tamen quod ratio nō visi est concomitans obiectū fidei pro situ via, quia illa de quibus principaliter est fides, non sunt secundum se presentia intellectui nostro, vt sic possint esse visa, nec in causā sua, vt possint esse scita, sed solum nobis presentantur per autoritatem scripturę, quę nec facit visionem, nec scientiam: & in hoc sensu accipiendę sunt omnes autoritates prius allegatę, loquuntur enim de fide pro situ via, pro quo obiectum fidei est non visum, quamuis esse non visum non sit formalis ratio obiecti, sed solum sit conditio concomitans. Verum autem hæc conditio possit ab obiecto fidei separari patebit inferius, dist. 31. quęst. 3.

16 Quę est ergo ratio formalis obiecti, dicendum est quod si accipiatur obiectū fidei pro eo de quo aliqua creditur, sic ratio formalis eius est ratio quę Deo omnia tribuuntur quę de ipso creduntur, quę autem sit illa dictum fuit in principio primi libri, quando querebatur de subiecto theologico. Si autem accipiatur obiectum fidei pro eo quod creditur quod est aliquid complexum, cuius talia sint multa, & omnia habeant attributionem ad formalem rationem obiecti in complexi: ideo in eis non est querenda alia formalis ratio, sicut in scientia non queritur quę sit ratio formalis conclusionum scitarum, sed solum quę sit ratio formalis obiecti, de quo proprietates & passionēs sciuntur. Si tamen ratio formalis creditibilium complexorum diceretur esse medium per quod eis assentitur. Sic dicendum esset quod illa esset autoritas diuinę regens ecclesiam, & reuelans scripturam. Per hanc enim tanquam per medium assentimus omnibus creditilibus, sicut per demonstrationem assentimus scitis, & per syllogismum dialecticum opinatis.

17 Ad rationes in oppositum dicendum ad primam quod quamuis fides sit principaliter de Deo, est tamen de aliis, vt habent attributionem ad Deum: & ideo infidelitas potest esse circa vtrumque.

18 Ad secundum dicendum est quod principale obiectum charitatis est Deus, nec per charitatem diligitur proximus, nisi propter Deum, quamuis aliud genus amicitie possit haberi ad proximum secundum se, & similiter est de fide, quę non respicit alia a Deo, nisi quatenus habent habitudinem ad Deum.

QVÆSTIO SECUNDA.

Vtrum fidei possit subesse falsum.

Tho. 2. 2. q. 1. art. 3.

KK

Secunda

Secundò queritur, vtrum fidei possit subesse falsum, & arguitur quòd sic, quia spei potest subesse falsum, ergo & fidei: consequentia patet, quia vtraq; est virtus theologica, & infusa. Antecedens probatur, quia aliquis non existens in gratia potest sperare se habere vitam æternam, qui tamen nunquam habebit, & sic falsum sperat.

Item verum contingens saltem futurum potest non euenire, sed multa sunt talia quæ subsunt fidei, sicut quòd deus iudicabit mundum, & resurrectio corporum, ergo talia possunt non euenire, & sic fidei potest falsum subesse.

IN contrarium arguitur, quia actus virtutis non potest esse malus, sed estimare falsum, est malum intellectus, ergo actus fidei quæ est virtus intellectualis, non potest esse falsus, quia sic esset malus.

RESPONSIÒ. Dicendum est simpliciter quod fidei de qua loquimur non potest subesse falsum. Quod patet tripliciter. Primò quia quando duo habitus sunt cõsimiliter circa idem secundum affirmationem & negationem, si vni non potest subesse falsum, nec alteri, sed fides & visio sunt cõsimiliter circa idem secundum affirmationem & negationem. Quod enim credimus beati videt, ergo cum visioni non possit subesse falsum, nec fidei. Secundò sic, fides autem est circa necessaria, vt deus esse trinum & vnũ, aut circa contingencia, si circa necessaria ipsi non potest subesse falsum, nisi semper subesset, quia talia sunt intrãsmutabilia: si vero sit circa contingencia, adhuc non potest ipsi subesse falsum, quia licet talia de potentia absoluta possint non euenire, tamẽ relata ad ordinationem diuinam, secundum quem modum solũ subsunt fidei, nullo modo possunt non euenire, sed eueniunt de necessitate suppositiõis, quare &c. Tertiò sic, quãdo mediũ per quod aliquis assentit cõclusioni non potest deficere assensus non potest esse falsus vel defectuosus, sed veritas autoritatis diuinæ, per quam assentimus creditis, non potest deficere, ergo assensus fidei non potest esse falsus.

Inf. 2. d. 24. q. 1. et 2. Item in. 1. d. 38. q. 3

AD primum argu. dicendum quòd spei non potest subesse falsum: alia tamen ratione quàm de fide, quia verum & falsum respiciunt intellectum, & nõ voluntatem, vnde nullus actus voluntatis potest esse verus vel falsus, sed solum actus intellectus, quauis actus voluntatis possit sequi & sequatur quandoq; actum intellectus verũ vel falsum: quum ergo actus spei sit actus voluntatis, non potest propriè dici falsus, dato quòd non eueniret id quod speratur. Verbi gratia in aliis: si enim desidero bonũ prandium, & spero me habiturum si contingat me deficere, non propter hoc desiderium meum fuit falsum, sed forte sequabatur estimationem falsam, scilicet, quòd credebam me habiturum bonum prandium. Similiter si nõ obtrineretur quod speratur nõ propter hoc spei subesset falsum, sed estimationi quam spes sequeretur. Item quòd subest spei quæ est virtus infusa, non potest non euenire ex suppositione sicut nec illud quod subest fidei: actus enim spei infusa non est quòd aliquis speret se habiturum vitam æternam absolute, sed est quòd aliquis speret se habiturum vitam æternam per gratiam Christi perseverantem in eo, & istud nunquam deficit: qui enim perseverauerit vsque in finem, hic saluus erit. Primum tamẽ fortè est melius dictum. Ad secundum patet solutio ex dictis, quia futura contingencia, vt subsunt diuinæ ordinationi, non possunt non euenire, & hoc modo solum subsunt fidei. Confuevit etiã hic queri, vtrum fides possit esse de scitis, & vtrum possit esse de visis, sed de primo fuit visum primo libro, quæstione prima: de secundo autem videbitur infra, distinctione trigesima prima.

Prologo. q. 1.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum ratio inducta ad ea quæ sunt fidei, dimi-
nuat fidei meritum.

Tho. 2. 2. q. 2. ar. 10.

Tertiò queritur vtrum ratio inducta ad ea quæ sunt fidei diminuat meritum. Et videtur quòd sic. Contrariorum enim sunt contrarii effectus, sed id quod inducitur in contrarium fidei auget meritum, siue sit persecutio cogens ad recedendum à fide, siue sit ratio contrarium fidei probans: ergo ratio quæ adiuvat fidem, diminuit meritum eius.

Item sicut se habet ratio efficaciter probans fidem

ad totaliter tollendum meritum fidei, sic se habet ratio aliquid persuadens, ad minuendum meritum eius, sed ratio quæ efficaciter probaret fidem, totaliter tolleret meritum fidei, secundum illud Gregorii in Homil. fides nõ habet meritum cui ratio humana prebet experimentum, ergo omnis ratio aliquid persuadens ea quæ sunt fidei diminuit meritum.

IN contrarium est, quia declarantibus fidem promittitur pro præmio vita æterna. Eccle. 24. Qui elucidant me, vitam æternam habebunt, sed per rationes cõcordes fidei fides elucidatur: ergo tales non minuunt meritum, sed augent.

Item. 1. Pet. 3. dicitur, parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos reddere rationem de ea quæ in vobis est fide & spe: ad hoc autem non hortaretur nos beatus Petrus, si per hoc minueretur meritum fidei, & nõ potius augetur, quare &c.

RESPONSIÒ. Circa quæstionem istam videnda sunt duo. Primum est, an credere ea quæ sunt supra rationem humanam sit meritorium. Secundum est, an ratio pro vel cõtra adducta diminuat meritum, nec secundum istorum contradiçit primo, quia quauis ea quæ proprie sunt fidei sint supra rationem, ita vt ad ea non possit ratio demonstratiua vel omnino efficax adduci, non sunt tamen sic supra rationem, quin possint per aliquas probabilitates declarari.

QVANTVM ad primum ergo sciendum est quod supposita charitate & statu viatoris in homine adhuc duo requiruntur ad meritum: vnũ est, quòd actus in quo consistit meritum, sit in potestate nostra, quia de talibus solũ laudamur vel vituperamur. Aliud est quòd actus sit bonus. Per actum enim peccati venialis nullus quantumcumq; in charitate existens meretur: quia non est bonus actus, sed malus. Primum istorũ est in actu credendi: quilibet enim experitur se credere, & nõ nisi liberè credere, ita quod potest credere vel non: vnde quidã credunt, & quidã nõ credunt, non enim omnium est fides. 2. Thel. 3.

De secundo autè, scilicet an credere ea quæ sunt omnino supra rationem, sit bonus actus, posset videri dubium alicui, quia non solum facere contra rationem, sed etiã dimittere totaliter rationem quæ est in nobis quid nobilissimum videtur esse vituperabile & malum, credens, & si non faciat contra rationem, tamen credendo videtur totaliter dimittere rationem, ergo &c. Et dicendũ ad hoc quod per fidem nunquam dimittitur totaliter ratio humana, quia quauis aliquod creditum sit totaliter supra rationem humanam, vt Deum esse trinum in personis, tamen medium credendi hæc & consimilia oportet resolui vsq; ad aliquid, cum quo concorditer concurret ratio humana & in generali, & speciali. In generali quidem, quia ipsi ratio dicitur, quia nec Deum in se, nec effectus suæ potentie possemus ratione nostra totaliter comprehendere, imò nec forte aliqua eorum attingere quantum est in nobis purè, propter quod ex consequenti ratio dicitur quòd talibus est assentiendum ex autoritate illius, qui talia nouit cuiusmodi est Deus.

In speciali verò, quia creditum ad quod vitimò fit re solutio creditibile est ecclesiam non decepti in fide, tanquam rectam à spiritu sancto, vt dictũ fuit supra, cui concordat illud quod Dominus dixit Petro. Luc. 23. Ego pro te rogavi Petre, vt non deficiat fides tua. Ad hoc autem clarè & concorditer concurret ratio humana quæ dicitur ex apparentibus, quòd doctrina cõfirmata per tot signa, cõseruata à martyribus inter tot supplicia, sit vera & ideo ratio non totaliter dimittitur à credente, imò non est possibile aliter credere saltem meritorie. Cum enim credere sit quoddam assentire. Assentire autè nullus potest, nisi ei quod apparet verum, igitur oportet quòd illud quòd creditur appareat rationi verum vel in se, vel ratione mediũ per quod assentitur, & si nõ in se, sed tantũ ratione mediũ illud medium apparebit verum vel in se, vel per aliud medium, & si non est processus in infinitum, oportet igitur quòd deueniat ad primum quod apparet rationi esse verum in se & secundum se: & tale secundum se concordat rationi, igitur fides non excludit rationem, sed supponit præuiam, licet non ratione demonstratiua, vnde ipsemet Saluator doctrinam fidei quæ prædicabat reduxit ad quædam

dam appaerita in se, scilicet ad miracula vt ex appaerita bus & viis ratio assentiret dictis non appaeritis, vnde ipse dixit Ioan. 10. Postquam dixerat, ego & Pater vnum sumus, quod est non appaerens in se, si enim non facio ope ra Patris mei nolite credere, si autem facio & si mihi non vultis credere, operibus credite vt cognoscatis & credatis quia Pater in me est & ego in Patre. Et idem fuit de doctina Apostolorum de qua dicitur Mar. vlt. quod praedicauerunt Deo cooperante & sermone confirmante sequentibus signis, ex his igitur patet primum, scilicet quod credere est meritorium supposita charitate cum sit actus liber & bonus & concors rationi.

In prologo primi qn. 1.
QUANTVM ad secundum aduertendum est quod quantitas meriti potest augeri vel minui dupliciter. Vno modo ex parte operis, alio modo ex parte operantis, ex parte operis attenditur quantitas meriti ex eius bonitate & difficultate, & ideo quod auget vel minuit bonitatem vel difficultatem ceteris paribus auget proportionabiliter vel minuit quantitatem meriti, ex parte vero operantis attenditur quantitas meriti secundum conditionem voluntarii, propter quod illud quod auget vel minuit voluntarium auget vel minuit meritum. Ex hoc ad propositum ratio quae adducitur vel est pro fide, vel contra fidem. Si sit contra fidem addit ad difficultatem actus quantum in se est propter quod manente eadem voluntate & firmitate credendi, vt prius augetur meritum, si vero ratio inducta sit pro fide, aut praedicat fidem, aut sequitur, si praedicat, aut est demonstratiua & tunc tollitur totaliter meritum fidei, quia tollit libertatem & inducit necessitatem assentiendi, tollit etiam necessitatem fidei quia sciens demonstratiua Deum esse vnum non indiget fide ad hoc credendum. Tamen talis ratio demonstratiua non potest additi ad illa quae sunt propriae fidei vt Deum esse trinum vel esse incarnatum. Si vero ratio non sit demonstratiua sed solum probabilis & persuasiva & accipiatur vt talis, sic non tollit meritum fidei, nec minuit, non tollit, quia non inducit necessitatem assentiendi in fine aliqua tali non est possibilitas assentiendi vt dictum fuit supra, nec minuit, quia illud quod non minuit difficultatem ex parte actus credendi secundum se, nec voluntarium ex parte operantis, nullo modo minuit meritum, sed talis ratio est huiusmodi: non enim minuit difficultatem ex parte actus credendi secundum se, quia talis ratio in nullo facit euentum de re credita, propter inuidentiam autem est difficultas in actu secundum se, nec minuit voluntarium ex parte nostra quin potius auget & minuit difficultatem ex parte nostra quemadmodum habitus virtuosus minuunt ex parte nostra difficultatem & augent voluntatem, quare &c. Si autem ratio sequatur fidem videtur idem dicendum quod prius, quia si ratio sit demonstratiua euacuat sequens meritum fidei, quantum enim si ex charitate homo sit sic dispositus quod assentiret etiam si demonstrationem non haberet & in hoc meretur, non meretur tamen in eo quod assentit cum illud sit necessarium, si autem ratio sit probabilis & persuasiva non tollit meritum, nec minuit propter rationem prius dictam, & cum hoc si ratio sit cogitata amore fidei: signum est magnae voluntatis & maioris meriti.

10 Ad primum argu. dicendum quod ratio contraria fidei, & ratio consona cum fide quantum ad hoc tendunt per ad contrarios effectus, quia sicut vna habet corrumpere si dem si ei assentiatur, ita alia habet confirmare fidem. Sed supposito quod propter neutram deuietur a fide non se habent contrario modo ad augmentum & diminutionem meriti. Ratio enim repugnans fidei addit ad difficultatem actus: quod si non recedat a promptitudine & firmitate credendi augetur meritum. Ratio autem probabilis & persuasiva consona fidei, non minuit difficultatem fidei secundum se: & praeter hoc auget promptitudinem voluntatis ex parte nostra, & ideo ex nulla parte minuit meritum, quin potius auget.

11 Ad secundum dicendum quod non similiter se habet ratio efficaciter probans vel demonstrans ea quae sunt fidei ad tollendum meritum, & ratio persuasiva ad minuendum, quia prima tollit omnem difficultatem actus, & inducit necessitatem assensus, quae non stat cum merito: sed ratio persuasiva, nec tollit nec minuit difficultatem actus, nec libertatem, nec promptitudinem voluntatis, ideo non minuit meritum.

Sententia huius distinctionis. XXV.
 in generali & speciali.

Predictis adiendum. Superius determinauit de fide quantum ad suam essentiam, & per comparationem ad tuum obiectum. Hic determinat de ea per comparationem ad credentes determinando de fidei quantitate, quantum ad sufficientiam & salutem. Et diuiditur in duas. Primum determinat de quantitate fidei extensiva, quam habet ex numero credibilium. Secundo vero de quantitate intensiva, quam habet ex intensione habitus. Illud etiam non est praemitendum. Prima diuiditur in quatuor. Primum ostendit quod fides fructifera se extendit ad cognitionem deitatis. Secundo quoad cognitionem redemptionis ibi, sed quaeritur vtrum. Tertio ostendit ad quos articulos redemptionis se extendit ibi, sed quaeritur cum sine fide. Quarto mouet circa hoc quaedam quaestionem, ibi, solet etiam quaeri. Haec est diuisio, &c.

1 In speciali sic procedit Magister, & dicit quod in his quae praecesserunt aduentu Christi fides profecit processu temporis, sicut & cognitio: nunquam tamen fuit salus nisi credenti, id quod dixit Apost. Heb. 11. Accedente ad deum oportet credere, quia est, & quod remunerator est sperantium in se: istud tamen credere non sufficit ad salutem, nisi cum hoc habeatur fides de mediatore, saltem postquam genus humanum corruptum fuit per peccatum primorum parentum: & hanc fidem explicitam habuerunt maiores, quibus facta est reuelatio de mediatore nascituro, simplices autem & minores habuerunt fidem implicitam. Tunc quaerit Magister an antiqui Patres tenerentur explicitam credere omnia quae nunc nos credimus de mediatore. Et dicit quod quibusdam videtur quod suffecerit eis credere quatuor, scilicet, natiuitatem, mortem, & resurrectionem & aduentum ad iudicium, quae nominantur in quadam autoritate Aug. prius posita. Aliis autem videtur quod sufficiebat eis credere Christum nasciturum & iudicaturum mundum, nam Ioannes Baptista videtur dubitasse de morte Christi, & de descensu ad inferos, quando dicit, Tu es qui venturus es, secundum expositionem Greg. quamuis alii dicant quod Ioannes Baptista hoc non dicit dubitando, sed admirando humilitatem Christi. Postea quaerit vtrum Cornelius habuerit fidem incarnationis, & arguit quod sic, quia Act. 10. Eleemosynae eius & orationes dicuntur Deo fuisse acceptae, quod sine fide esse non potuit. Sed contrarium est, quia Petrus fuit missus ad eum instruendum de fide. Et respondet quod ipse habuit fidem incarnationis, sed nesciebat iam fidem esse factam, & de hoc instruit eum Petrus. Postea dicit Magister quod fides, spes & charitas & operatio in praesenti vira sunt aequales, quia quantum credit quis, tantum sperat, tantum amat, tantum operatur. Postea ponit duas autoritates. Quarum vna dicit quod charitas non est ex fide & spe: alia vero dicit contrarium. Et respondet quod charitas non est ex fide & spe: ponitur tamen post eas, quia charitas in praesenti non potest esse sine fide & spe: sed fides & spes possunt esse sine charitate. Et in hoc terminatur, &c.

QUESTIO PRIMA.

Vtrum necessarium sit ad salutem, & semper fuerit habere fidem explicitam.

Tho. 2. 2. q. 3. ar. 1. 6. 7. & 8.

Circa distinctionem istam primum quaeritur, vtrum necessarium sit ad salutem, & semper fuerit habere fidem explicitam. Et videtur quod sic, quia sicut cognitio peccatorum iuuat ad vitandum peccata morum, sic cognitio articulo iuuat ad vitandum errores vel haeresim. Sed propter primum necessaria est explicita cognitio peccatorum: ergo propter secundum necessaria est cognitio explicita articulo.

2 Item si non requiratur fides explicita in omnibus, hoc esset, quia sufficeret minoribus habere fidem implicitam in fide maiorum, sed istud non valet. Primum quia nullus potest habere scientiam implicitam in scientia alterius, ergo nec fidem implicitam in fide alterius. Secundo quia si sufficeret minoribus credere implicitam illud quod credunt maiores explicitam, non imputaretur eis, si conformarent se erroribus maiorum, quia maiores essent regulam minorum, hoc autem est falsum, igitur &c.